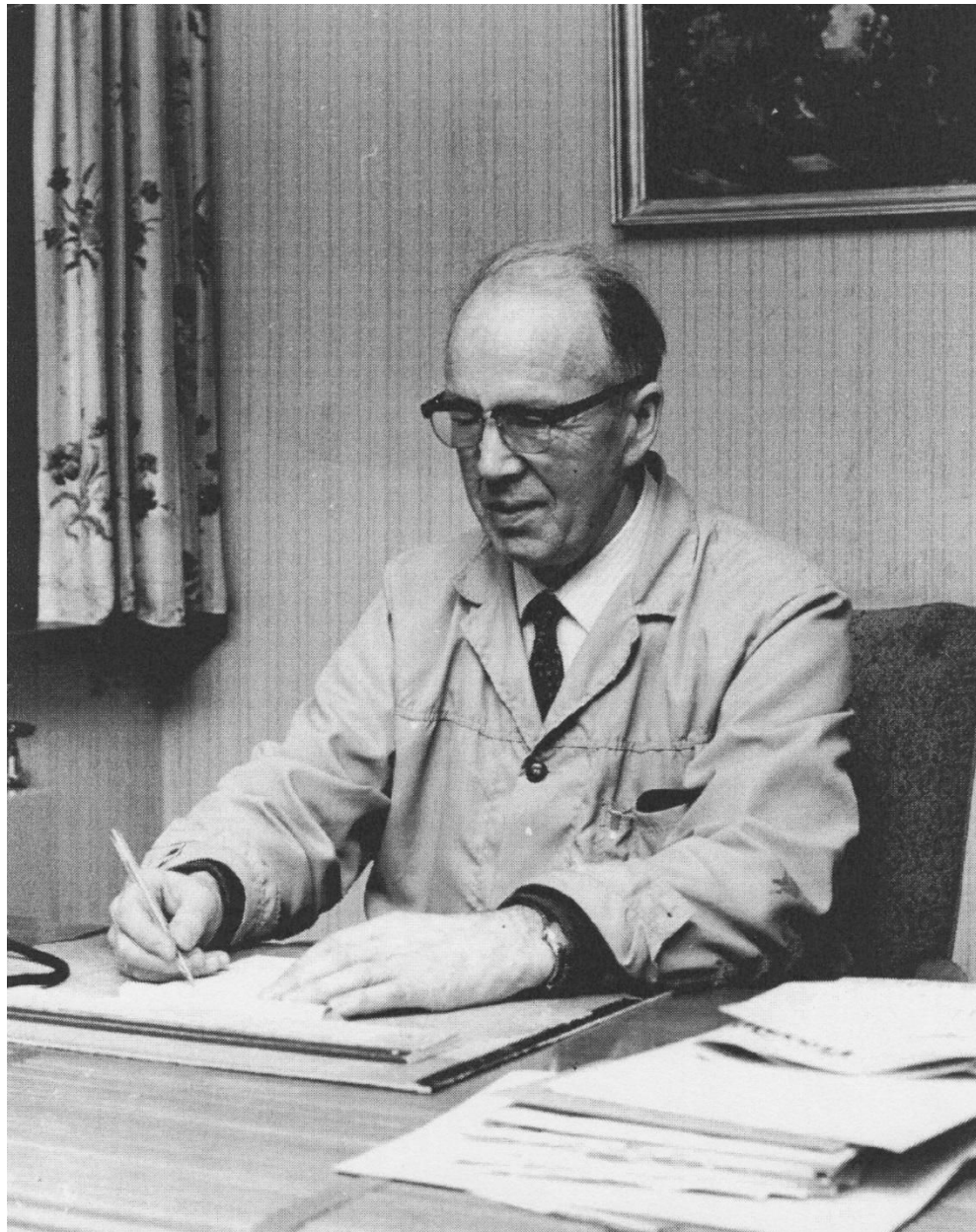

Historisk person

Magne Åslid

(1910 – 1994)

Vebjørn Øvereng

Februar 2017

3ST3

Innholdsliste

Innleiing – kort biografi og problemstilling.....	3
Starten på arbeidslivet.....	3
Tida som arbeidar – fellesskap, veksttid og krisetid.....	4
Overtakinga av fabrikk – optimisme og sosialt ansvar.....	6
Etterkrigstida – økonomisk medgang og motgang.....	7
Femtitalet – framtidsretta gründerskap og demografiske endringar.....	9
Frihandel i Europa.....	10
Avviklinga av fabrikk.....	11
Konklusjon.....	11
Kjelder.....	12

Innleiing – kort biografi og problemstilling

Magne Åslid var fødd 28. november 1910. Tre år før dette i 1907 hadde far hans, Ivar Åslid, starta møbelfabrikk ved fjorden i Volda. I tillegg til å starte fabrikk hadde Ivar vert ei viktig drivkraft i utbygginga av Kolfossen, ordna eige elektrisitetsverk til fabrikk, var med i byggenemnda for den nye kyrkja og var særskild aktiv i Kina-misjonen. Kort sagt, han var arbeidssam og jobba mykje for å fremje verdiane som var sentrale i livet hans, så vel som for føda. (Årset 1983: 28) Fabrikk vart barndomsheimen til Magne og dei fem søskena hans. Den skulle også bli den einaste arbeidsplassen han var tilsett ved heile sitt liv. Utanfor arbeidslivet var Magne aktiv idrettsmann, han sat mange år i styret for sparebanken og fekk tre døtrer. Han tok over fabrikk i lag med bror sin Pål då Ivar døydd av sjukdom i 1936. Magne dreiv fabrikk heilt fram til den vart avvikla i 1987, 51 år seinare. Det er arbeidslivet som vil bli fokuset i denne oppgåva. Gjennom dei vala han gjorde i styringa av fabrikk skal me prøve å teikne eit bilete av personen Magne Åslid og kva verdier han hadde. I løpet av tida han arbeidde der hadde møbelindustrien på Sunnmøre utvikla seg frå å vere ein industri som først og fremst lagde enkle, funksjonelle møblar for nordmenn, til å vere ei designorientert eksportnæring. Problemstillinga for denne oppgåva er: Kvifor valde Magne å drive fabrikk? Korleis var rolla hans som bedriftleiar og dei vala han tok i arbeidslivet i forhold til det som var vanleg i samtida? I tillegg til dette vil eg sjå litt korleis næringa og rolla hans i den endra seg i løpet av dei 51 åra han jobba der som fabrikkleiar. Ut i frå dette skal eg prøve å svare på spørsmålet: Kva var dei viktigaste verdiane til Magne?

Starten på arbeidslivet

I perioda 1923-27 vart det i snitt uteksaminert 35 elevar frå gymnaset i Volda. (Løseth 1996: 97) Skulen var like gamal som Magne, og talet på elevar var aukande. Volda hadde også ein veksande lærarskule som i 1922 hadde heile 434 elevar. Utdanning var derfor noko som sannsynlegvis låg ganske nært ungdomen i Volda, meir enn berre geografisk. Det vart meir vanleg, og det var mogleg for folk frå alle samfunnslag å ta utdanning. Magne gjekk sjølv

handelsskule i ungdomsåra og fekk gode karakterar der. Han søkte seinare om å kome inn på lærarskulen, men kom ikkje inn der. Dette var ikkje på grunn av manglande akademisk dugleik, men av andre årsaker. Å jobbe i faren sin fabrikk vart altså eit tilgjengeleg og trygt alternativ for Magne.

Det å ha same yrke som sine foreldre, og også seinare å ta over verksemda var ikkje uvanleg, men etter kvart vart dette mindre vanleg. I overgangsperioda frå å vere eit bondesamfunn til eit industrisamfunn var det vanleg at folk budde på gard, som kanskje foreldra eller eit søsken dreiv, medan dei sjølve arbeidde i industri. (Kjøde, Måseidvåg 1975: 71) Å jobbe på fabrikk var framtidsretta, ein kan seie Magne kom heldig ut av det ettersom faren hadde vert tidleg ute med å starte møbelfabrikk. Då Magne tok til i med å jobbe på fabrikk hadde effektiviseringa i jordbruket allereie vart lenge, og den kom til å halde fram til utover femtitalet. (Furre 1999: 231) Det ville derfor bli mindre arbeid i jordbruket og fleire ville bli nøydd til å ta seg arbeid i industrien. Kor bevisst Magne var på denne utviklinga allereie då han tok seg arbeid på fabrikk som ungdom er det ikkje rå å seie så mykje om, men det er ganske sannsynleg at han såg for seg å ta over verksemda ein gong. Dette gav høve for sosial mobilitet. Steget frå å sjølv vere arbeidstakar på fabrikk til å eige og drive den var ganske var ein ganske sikker del av framtida til Magne. Han hadde nok arva litt av gründeranda til faren, og det kan godt tenkjast at han såg på tanken om å vidareutvikle ei bedrift ein gong i framtida som spanande. Dessutan var det ikkje i praksis store skilnaden på å berre vere arbeidar, og å drive fabrikk. Magne jobba sjølv på golvet medan han var fabrikkeigar, i tillegg til at han hadde andre arbeidsoppgåver. Det å drive fabrikk var noko han kunne, og det innebar også fleire moglegheiter for vidare utviding av produksjon og omsetjing, noko som gav Magne potensiale for vidare sosial mobilitet på tross av at han var lågt utdanna. Å jobbe på fabrikk var derfor eit sikkert og framtidsretta val, det kunne gje stabil inntekt og godt høve til å klatre litt på samfunnsstigen for ein som ikkje hadde det beste grunnlaget for det reint formelt sett.

Tida som arbeidar – fellesskap, veksttid og krisetid

I tiåret fram mot 1930 skjedde ei demografisk utvikling som var viktig for industrien på Sunnmøre, folk flytta frå bygdene og samla seg i tettstadane, der det var arbeidsplassar i

industrien. (Løseth 1996: 151) Sunnmøre opplevde kanskje denne endringa litt før resten av landet fordi terrenget her er lite vennleg mot jordbruk, men har godt potensiale for utbygging av kraftverk. I tillegg til dette har ein mange stadar tilgang på ein fjord, som lettar transporten. Alt dette er ting som ligg til grunn for at sunnmøringar orienterte seg i større grad mot å opprette fabrikkar enn å halde fram som bønder. Dessutan var det ikkje noko sterk fagleg tradisjon for møbelfaget på Sunnmøre, så fabrikkarbeidarane konkurrerte ikkje mot ein handverkar sine strenge krav til kvalitet. (Løseth 1996: 249) Byane i Møre og Romsdal opplevde lite folkeauke i denne perioden, den største flyttinga var frå bygda til næraste tettstad. Dette kunne ein sjå også i arbeidsstokken på Åslid Møbelfabrikk. Etternamn som Mork, Lid og andre namn frå nærområdet var typiske for fabrikkarbeidarane. Møbelindustrien på Sunnmøre var altså veksande fram mot slutten av 1920-talet. Akkurat i Volda var nok dette meir moderat enn i nabokommuna Ørsta dels på grunn av eit mykje høgare skattenivå i Volda enn i Ørsta. Inntektsskatten i Ørsta i 1929 var på 11,9 prosent medan den i Volda same året var heile 18,6 prosent. (Kjode,, Måseidvåg 1975: 68) Dette kan vere ein av grunnane til at det var færre og mindre fabrikkar i Volda, som på denne tida var både meir folkerik og hadde eit breiare tenestetilbod enn nabokommunene.

Det var ikkje vanleg at fabrikkarbeidarane hadde spesielt god råd, men samanlikna med andre næringar i regionen var arbeidarane i møbelindustrien av dei betre betalte. (Løseth s246) Sjølv hadde Magne nokre fordelar ved å vere son til eigaren. Han fekk til dømes lappen tidleg og kunne køyre bilen fabrikk hadde. På denne tida var bilsalet rasjonert, og slik var det i lang tid framover. (Furre 1999: 223) Men, jamt over var nok Magne ein arbeidar på lik linje med dei andre. Han hadde alltid vert på fabrikk og han var nok kjent for dei som arbeidde der, dessutan var dette ei tid der det i større grad var akseptert å tilsette eigen familie.

Arbeidsplassen hadde ein meir sosial dimensjon, så det å utnytte posisjonen ein hadde i arbeidslivet for å hjelpe eigen familie var nok meir akseptert, i alle fall i det lågkyrkjelege miljøet på Sunnmøre. Det er lite som tydar på at arbeidarane bar nag mot Magne for at han fekk jobbe der. At han seinare valde å ta over fabrikk kan seie noko om at han sjølv trivst der som arbeidar.

Etter børskrakket i 1929 stagnerte veksten i industrien for nokre av tettstadane på Sunnmøre. Den økonomiske nedgangstida hadde ikkje same omfang i Noreg som den hadde andre stadar i verda, til dømes i USA, men den var merkbar også her. Mange bedrifter sleit med å halde

seg på fote, Åslid Møbelfabrikk var ein av desse. I perioda 1930 til 1936 fall 70 prosent av tilveksten i industriarbeidsplassar på Stranda, i Ørsta og i Volda. (Løseth 1996: 153) På denne tida produserte ein endå stort sett for heimemarknaden, det var først på sekstitalet det vart nokon nemneverdig eksport, men Noreg var ikkje heilt åtskild i verdsøkonomien, og tredvetalet var eit tøft tiår også på den Norske marknaden. (Furre 1999: 224)

Overtakinga av fabrikk – optimisme og sosialt ansvar

I 1936 døydde Ivar Åslid av sjukdom. Om lag på same tida heldt fabrikk på å gå konkurs. Brørne Pål og Magne Åslid kjøpte seg inn i fabrikk rundt denne tida. Eigarskapet vart derfor tredelt mellom Magne, Pål og mor deira Ovidia. Dette kan seie noko om at familien var viktig for dei, viktigare en individet. Å eige fabrikk saman var ein måte å dele både fortøsten og risikoen på. Dessutan hadde dei ikkje spesielt mykje ressursar, så det å drive fabrikk i lag delte opp både arbeidet som måtte til og dei økonomiske investeringane. Det var vanleg at fabrikkar vart oppretta i eit sameige mellom alle som jobba der, men på denne tida var det blitt mindre vanleg. (Løseth 1996: 245) Sameigarskapet på Åslid kan vere sett på som ein rest av denne bedriftsmodellen. Magne hadde forlova seg med Jenny Nikoline Os. Dei hadde møttast då ho jobba som hushjelp for mora til Magne på Rotset i Volda. Seinare hadde ho flytta til Bergen for å jobbe og var i Wien medan Magne tok over fabrikk, dei gifte seg i 1938, etter fabrikkovertakinga. Ved å ta over ein fabrikk som heldt på å gå konkurs risikerte derfor Magne ikkje noko meir enn sitt eige levebrød, han hadde endå ikkje noko familie å forsørge. Magne var ikkje pressa til å ta trygge val, så risikoen ved å prøve å redde ein konkurstrua fabrikk var verdt det. Brørne hadde vekse opp på fabrikk, den var barndomsheimen deira og faren deira hadde lagt ned mykje arbeid i å opprette den. Dessutan hadde Magne aldri arbeidd med noko anna en møbel, så det var ikkje mange andre alternativ som var betre. Dei kunne ha teke seg arbeid på ein av dei andre møbelfabrikkane i området, dei var det ikkje få av. Magne hadde sertifikat til å køyre bil og var nok ettertrakta arbeidskraft, men ettersom arbeidskraft generelt sett var lite ettertrakta på denne tida var nok ikkje så lett å skaffe seg ny jobb. Dessutan ville det vere mykje konkurranse frå alle dei andre arbeidarane som ville blitt arbeidsledige om Åslid gjekk konkurs. Ting låg altså til rette for at

Magne og Pål skulle overta fabrikk, selv om det var risikabelt.

Det er mange grunner som ligger til grunn for at Magne valgte som han gjorde da han og broren kjøpte fabrikk. Kva for nokre av dei som var viktigast for dei sjølv er ikkje godt å seie, men ei årsak som kan ha vore viktig er ansvarsskjensle overfor sine medarbeidarar på fabrikk.

Det var få arbeidarar på Sunnmøre som var organiserte, og det er lite sannsynleg at arbeidarane ved Åslid var det. (Løseth 1996: 245) Dessutan var dei sosiale ordningane folk hadde tilgang på gjerne knytt opp mot arbeidsplassen. På Åslid var det til dømes tilsett ein gut med Downs syndrom som kosta og hjelpte til på fabrikkgolvet, han var i slekt med ein av arbeidarane der. Klaseskiljet mellom arbeidarar og fabrikkengarar på Sunnmøre var lite markerte. (Løseth 1996: 249) Lågare grad av klasesmedvit og motvilje mellom klasesne kom av at både arbeidarane og eigarane av bedriftene gjerne kom frå det same lågkyrkjelege miljøet. Arbeidarane såg på eigaren som ein av sine egne og vice versa. Ivar Åslid var sjølv særskild aktiv i indremisjonen og Kina-misjonen, og alle arbeidarane på fabrikk var enten pinseverar eller med i misjonssambandet, seier Reidun Bjørlykke. Om alle absolutt alle arbeidarane faktisk var i desse kategoriane er uvisst, men brorparten av dei hørte nok til i desse gruppene, medan nokre kanskje var å finne i andre kristelege miljø. Det var på denne tida snakk om ein arbeidsstokk på 70 til 80 mann. (Tvinnereim, Melle 2003: 251) Ein kan tenke seg at fabrikk var prega av ei fellesskapskjensle. Det faktum at Åslid hadde ein trufast arbeidsstokk kan vitne om dette, mange av arbeidarane som var tilsett der jobba der i over tredve år! At forholdet mellom eigar og arbeidar i industrien på Sunnmøre var prega av samhold, meir enn splitting, gjorde det både lettare å drive fabrikkane, i tillegg til at det i Magne og Pål sitt tilfelle kan ha vore ein viktig motivasjon til å halde fram fabrikk, trass i at det var ei sopass vanskeleg tid. Det er sannsynleg at dei tok omsyn til fleire enn berre seg sjølv då dei tok dette valet, dei tenkte nok også på dei andre arbeidarane.

Etterkrigstida – økonomisk medgang og motgang

Å drive møbelfabrik blei med eitt mykje lettare etter andre verdskrig, mellom 80 og 90 tusen nye husstandar vart bygd etter krigen. (Tvinnereim, Melle 2003: 250) Desse måtte møblerast! Det vart ei enkel sak å selje møblar og det heldt at dei var enkle og funksjonelle. Ein hadde ikkje egne tilsette for å designe møblane, ettersom det ikkje vart stilt spesielle krav til design

på denne tida var det ofte ein som allereie arbeidde på fabrikk som tok denne jobben. (Løseth 1996: 388) På Åslid Møbelfabrikk var det Magne som tok denne oppgåva. Han og Pål hadde ei arbeidsfordeling der Magne kjøpte inn materiale til møblane, utforma dei og hadde oversyn med produksjonen, medan Pål sytte for å få selt dei. Som faren var Magne altso ein slags alt-mulig-mann, han hadde varierte arbeidsoppgåver i jobben. Det er derfor ikkje unaturleg å tenke at han jobba mykje. I tillegg til dette synte han diverse engasjement på fritida. Å vere arbeidsam var ein verdi som gjerne var knytt til det lågkyrkjelege miljøet. (Løseth 1996: 250) Sjølv om Magne ikkje var like religiøs som faren var det desse verdiane han hadde vekse opp med og dette miljøet han kom frå, så det er ikkje rart at arbeidsmoral vart også for Magne.

I 1935 hadde Ivar, Magne og Pål kjøpt lokala til Møre Trelast då desse gjekk konkurs, med dei gode åra etter andre verdskrig blei det meir naturleg å gjere vidare investeringar. I 1946 blei produsjonsarealet utvida endå meir. Fabrikk hadde gått frå å vere ein fabrikk på 55 kvadratmeter med bustad i same bygg som produserte både møblar, glas, trapper og dører då den starta i 1907, (Årset 1983: 28) til å bli ein fabrikk fordelt på tre bygg med eit samla areal på mellom 4000 og 5000 kvadratmeter som no hadde spesialisert seg på sprøytelakkerte soveromsmøblar. (Tvinnereim, Melle 2003: 251)

På eit vis kan ein seie at det var heldig at det var på denne tida at fabrikk brann. 31. juli 1947 tok det til å brenne då ein kompressor gjekk varm i det tidlegare Møre Trelast-bygget. (Sunnmørsposten 1.08.1947) Trebygget brann heilt til grunne med om lag 400 ferdige møblar og mykje maskineri, i nabobygget, som var av betong, brann berre den øvste av tre etasjar. I alt var skaden berekna til om lag ein halv million kroner, noko som blei omtala som den største brannen som hadde vert i Volda. På tross av at det elles låg til rette for stor framgang innan møbelnæringa vart det krevjande å stable seg på beina igjen. Hadde ei slik ulykke skjedd nokre år før ville nok ikkje bedrifta klart seg. Brørne var frå første stund innstilt på å få fabrikk opp på fote igjen og hadde som mål å få produksjonen opp på normalt nivå

att til jul same året. Det eine bygget, som stod på andre sida av elva, var uskadd og ein tredel av produksjonen kunne oppretthaldast med dette bygget. Dei var opptekne av å ha arbeid til alle som jobba på fabrikk, som på denne tida var mellom 60 og 70 stykk. Bruken av det bygget som no var uskadd vart trappa opp medan det av murbygget som framleis var brukbart skulle nyttast fram til produksjonen var normal att. Etterspurnaden auka og tida etter krigen var alt i alt gode år for møbelfabrikk.

Brann i «Nye-fabrikk» 1947

Femtitalet – framtidsretta gründerskap og demografiske endringar

På femtitalet heldt industrien fram med å vekse, dette var ei tid prega av stor mykje investering i industri både i Noreg, men også elles i Europa var industri noko det var satsa mykje på. (Furre 1999: 224) I Noreg vart det investert meir enn i dei fleste andre OECD-land, trass i dette var veksten ikkje nemneverdig høgare her samanlikna med andre land i Europa. Industrien skulle skape arbeidsplassar, og på femtitalet skjedde store demografiske omsiftingar. Dette var ei politisk ønska utvikling. Den største var flyttinga frå bygda til bygdebyen som no gjorde seg gjeldande. Eit teknologisk skifte hadde effektivisert jordbruket, og det var ikkje behov for like mange bønder lenger. Meir avansert teknologi og fleire maskiner la også grunnlag for arbeid i industrien. Det skulle i større grad satsast på nye, moderne næringar, og mindre på jordbruk. Mange bruk vart lagt ned i denne perioda, så det var nok fleire grunnar til flyttinga enn berre at behovet for arbeidskraft var minkande. På Sunnmøre skjedde det i tillegg ei anna endring frå politisk hald. Etter ein landsomfattande streik hadde Møretariffen blitt oppheva ved nyttår 1949/1950. (Tvinnereim, Melle 2003: 250) Tidlegare hadde Møre og Romsdal eigen tariff som var lågare enn den var i resten av landet. Møbelfabrikkane på Sunnmøre

miste med dette konkurransefordelen dei hadde hatt fram til no. Dessutan syner dette at som tidlegare hadde vert normalen på Sunnmøre, eit egalitært forhold mellom arbeidar og fabrikkeigar, hadde endra seg. Forholdet hadde spissa seg til. Det at mange av dei tilsette ved Åslid som slutta då fabrikken vart avvikla på 80-talet vart tilsett allereie no eller til og med litt før, tyder på at Åslid-fabrikken hadde ein kultur som minte meir om dei gamle forholda. Magne og Pål hadde framleis same arbeidsfordelinga der Magne teikna møblane, skaffa material til dei og hadde oversyn med sjølve produksjonen, medan Pål sytte for å selje dei.

Dei heldt fram å drive fabrikk på gamlemåten, og slik haldt dei stort sett også fram heilt til fabrikken vart avvikla på 80-talet. Dette kan delvis forklarast med at det generelt sett var slik i Noreg at ein skulle ikkje seie opp

Arbeidarane ved fabrikken i 1959

arbeidskraft unødig, men det at folk sjølv ikkje valde å byte jobb tyder på at arbeidarane trivst. (Furre 1999: 230) I møte med nye tider og endrande forhold rundt seg valde altså brørne å halde fram slik dei var vande med. Det kan tenkast at dei var meir opptekne av ein god kultur blant arbeidarane på fabrikken enn å drive fabrikken for optimal fortjeneste. I deira eiga auge hadde dei nok teke vare på ei gode side ved måten fabrikken vart driven på i «gamle-dagar». Kanskje seier dette noko om motivasjonen deira for i utgangspunktet å kjøpe fabrikken. Få som set økonomisk velstand høgt vel å kjøpe ein møbelfabrikk på randen av konkurs i løpet av kriseåra i mellomkrigstida. Der må ha lege nokre verdiar til grunn, kanskje var det å ta vare på det far deira hadde bygt opp ein sentral verdi her.

I sjølve produksjonen skjedde få betydelege endringar etter at fabrikken hadde spesialisert seg på sprøytelakka soveromm møblar i 1932. (Tvinnereim, Melle 2003: 251) Ei viktig omlegging skjedde derimot på salssida. Saman med andre møbelprodusentar frå området reiste Magne og Pål på møbelkonferanse i Chicago tidleg på femtitalet, og i 1954 hadde eksportorganisasjonen Westnofa (West Norway Factories) blitt stifta saman med fire andre fabrikkar. Dei såg at det var naudsynt å kome ut på eksportmarknaden. Dei såg at det ville vere veldig ressurskrevjande å kjempe seg inn på den internasjonale marknaden, det å fordele denne ressursbruken vart løysinga. Westnofa vart ei eiga bedrift som arbeidde med å reklamere for,

og selje Sunnmørske møblar i utlandet.

Frihandel i Europa

I 1960 vart konkurransevilkåra endra for Åslid-fabrikken atter ein gong, ti år tidlegare vart Møre-tariffen oppheva, i 1960 vart EFTA (European Free Trade Association) oppretta, bedriftene i Noreg måtte no konkurrere på den internasjonale marknaden. Ein del bedrifter bukka under, andre vart tvungne til å fusjonere medan ein nytte store fordelar av tilgang på ein større marknad. Møbelindustrien var ei grein i næringslivet som jamt over takla omstillinga til å bli meir eksportretta godt. (Furre 1999: 269) Bedriftene i Westnøfa hadde budd seg godt til dette politiske skiftet. For det første hadde dei eit godt grunnlag for samarbeid ettersom bedriftene i lang tid hadde hatt kvar sin spesialitet innanfor møbelfaget, dette gjorde det lettare for Westnøfa å reklamere for alle bedriftene ettersom det var låg grad av indre konkurranse. Dessutan hadde dei allereie begynt å få framgang i marknaden utanfor Noreg, det vart satsa mest på USA, som etter kvart skulle bli den største marknaden, men den første store bestillinga kom frå keisar Haile Selassie i Etiopia. (Møre 26.03.1955) Møbelprodusentane var frampå, fem år før andre næringar vart tvungne til det hadde dei allereie oppretta eit fungerande samarbeid og fått innpass på verdsmarknaden.

Avviklinga av fabrikk

I løpet av seksti og syttitalet vaks møbeleksporten, Scandinavian Design vart meir og meir populært i Nord-Amerika utover 1970-talet. På denne tida gjekk 70 til 80 prosent av møblane frå Åslid til USA og Canada. (Tvinnereim, Melle 2003: 251) I 1980 var det 45 mann som arbeidde på fabrikk, det hadde nemleg blitt bestemt at fabrikk skulle avviklast. Det var i desse tider, som tidlegare, utfordringar ved å drive fabrikk. Populariteten til skandinavisk møblement dabbra av, og Åslid hadde i lita grad lagt om til den grada av automatisert produksjon som no var normalen. (Tvinnereim, Melle 2003: 252) Men det var også andre tilhøve som var viktige grunnar til at fabrikk skulle avviklast. Pål og Magne var begge kome eit stykke opp i åra og fabrikk var avhengig av at neste generasjon skulle drive den vidare, då ingen av borna til verken Pål eller Magne var villige til dette var det sett på som

noko av ei sjølvfølge at det skulle bli slutt på drifta ved Åslid Møbelfabrikk. Igjen ser me viktigheita familieverdiane hadde også i arbeidslivet. Eigarskapet til fabrikk låg i slekta, det at nokon andre skulle ta over var uaktuelt. Fabrikk trappa gradvis ned på drifta. Dei tilsette der fann seg etter kvart nytt arbeid eller dei gjekk av med pensjon. Fabrikk vart lagt ned då ein av møbelleverandørane i USA gjekk konkurs, det var ikkje naudsynt å finne ein ny ettersom dei arbeidarane som var att på fabrikk anten var klare for nye jobbar eller gjekk rett ut i pensjon, opplyser Reidun Bjørlykke. Det var mange i sistnemnte kategori.

Konklusjon

Ut i frå den historiske konteksten Magne vaks opp i, den familien han kom i frå, og dei vala han tok i løpet av arbeidslivet kan me seie noko om kva verdiar som dreiv han. Han var nok oppteken av familie, at han eigde fabrikk saman med bror sin og var kollega med han heile livet tyder på at han prioriterte familien sin. Også det at han tenkte på arbeidarane sin familie, som tilfellet med guten som hjelpte til med feiing. Dette var berre eit av fleire liknande tilfelle. Fellesskap ser også ut til å vere ein heilt sentral verdi for Magne. Omtanken han syner for arbeidarane ved overtakinga av fabrikk og den provisoriske drifta etter brannen som skulle sikre arbeid til alle arbeidarane tyder på at dei er meir enn berre arbeidarane hans. Arbeidsmåten hans, at han jobba med dei tilsette i staden for over dei tilsette sannsynleggjer også denne konklusjonen. Optimismen knytt til då dei måtte bygge opp att fabrikk og overtakinga av fabrikk på tredvetalet kan også vise til ein stor optimisme knytt til gründerskap. Dette kjem til dels til uttrykk gjennom kor frampå bedrifta var når det kom til eksport. Noko som var viktigare enn dette var nok likevel dei verdiane som er nemnt over. Han ville ikkje effektivisere og kutte stillingar og når det gjekk mot slutten av arbeidslivet til Magne og Pål var det viktigare for dei at bedrifta skulle vere ei familiebedrift enn at drifta skulle halde fram.

Kjeldeliste:

Primærkjelder:

Intervju med Reidun Bjørlykke 31.01.2017

Sekundærkjelder:

Bøker:

Tvinnereim, J., Melle, O. (2003). *Fjordbygder i forandring*. Otta: Snøhetta forlag A.S

Kjøde, L., Måseidvåg, S. (1975). *Industriunderet på Sunnmøre*. Oslo: Det Norske Samlaget

Furre, B. (1999). *Norsk Historie 1914 – 2000*. Oslo: Det Norske Samlaget

Løseth, A. (1996) *Fylkeshistorie for Møre og Romsdal III 1920 – 1972*. Oslo: Det Norske Samlaget

Årset, S. (1983). *Ætta frå Hovden og Vinjevoll*. Bergen; Eide forlag

Avis:

Sunnmørsposten 1.08.1947

Møre 26.03.1955

Biletkjelder:

Magne Åslid på kontor: ukjent

Brann i nye-fabrikken: ukjent

Arbeidarane i 1959: Kornberg foto Volda, henta frå Lions Club Volda kalender 2001